

Музикални моменти по празниците

Завладяващи изпълнения очакват меломаните в концертните зали в страната

Деница СТОЯНОВА

З а радост на меломаните в празничните дни около Коледа и Нова година, въпреки епидемиологичната обстановка, ще звучи музика на живо от концертните зали в почти цялата страна. Наред с онлайн концертите Софийската филхармония и маестро Найден Тодоров ще изнесат традиционния си Коледен концерт на 25 декември. В програмата са включени шедьоври на класическата музика, посветени на най-светлия празник.

„Коледа олицетворява надеждата, а точно днес болезнено имаме нужда от нова надежда. Ние вярваме, че можем да сме добрите орисници и да пожелаем на всички по-щастлива, здрава и успешна нова година. Това е и основната линия на концерта“, казва маестро Тодоров.

На 30 декември, отново в

зала „България“, е концертът „Западноевропейски духовни и светски хорви произведения, посветени на Коледените празници“.

Традиционният празничен новогодишен концерт на Национален дворец на културата тази година ще бъде под надслов „Северът и Югът“ и ще се проведе в партньорство със Софийската филхармония. Диригент ще е маестро Емил Табаков.

Организаторите възнамеряват да проведат на живо Празничния новогодишен концерт на 1 януари. В него Фестивалният оркестър ще бъде достойно заместен от един от най-добрите ни оркестри – Софийската филхармония, под брилянтното ръководство на Найден Тодоров. Маестро Табаков е поканил и интригуващи гости солисти за изпълнението на всяка една пиеса. Китара, банджо, саксофон и вокал ще допълват цветното музикално пътуване през различните страни на Америка.

Снимка Софийска филхармония

Под палката на маестро Найден Тодоров Софийската филхармония ще изнесе Коледен си концерт

Тържественият поздрав „Приятелю, добре дошли“, фрагмент от операта „Ганхойзер“ от Рихард Вагнер,

ще даде начало на новогодишната програма. На фона на оркестровото въведение зрители ще видят в тра-

диционната кинопанорама епизоди от дейността на Софийската опера през отминаващата година.

В програмата на новогодишния спектакъл ще бъдат изпълнени любими оперни здравици. За първи път в новогодишната програма ще бъде представена премиерата на балета „Болеро“ от Морис Равел. Участват солисти, оркестър, хор и балет на Софийската опера.

В най-празничния месец на годината – декември, Музикалният театър в столицата ще представи Коледен-новогодишни концерти на 20 и 21 декември. На 31 декември трупата на Театъра ще зарадва своите приятели с новогодишното издание на оперетата „Прилепът“ на Щраус, която в цяла Европа традиционно се играе навръх Нова година.

Варненската опера предлага два Коледни концерта – на 22 и 23 декември. На 18 и 19 декември балетната трупа на Театъра ще представи „Лешникотрошачката“ на П. И. Чайковски с хореогра-

фия на Сергей Бобров.

В празничните дни Държавната опера – Пловдив, ще представи концерт на 23 декември. В програмата „Виенска класика“ ще звучат творби от Моцарт с участието на солисти и оркестър на Опера Пловдив под палката на маестро Емил Табаков.

Русенската опера е подготвила „Севилският бръснар“ за 17 декември. На 23 декември е големият Коледен концерт, а празничната програма за годината ще завърши на 30 декември с две представления на балета „Лешникотрошачката“.

В Стара Загора на 25 декември е концертът „Коледна фантазия“ със специалното участие на Еделина Кънева и Орлин Горанов, диригент Виктор Крумов. На 27 декември са „Коледни импресии“ с музиката на Пърсел, Монтеверди и Хендел, а на 28 и 29 декември – „Лешникотрошачката“. На 31 декември ще се играе „Царицата на Чардаша“ с режисьор Николай Априлов и диригент Здравко Лазаров.

Б ележити български физици“ е темата, по която писаха есета ученици и студенти от цялата страна тази година. Националният конкурс се организира от Съюза на физиците в България и фондация „Еврика“. В него се включиха над 100 участници – ученици от 26 основни и средни училища, 1 обсерватория, както и студенти от 4 университета.

Есетата са оценени от жури и са представени на Младежката научна сесия в рамките на 48. национална конференция по физика.

Медиен партньор на форума е Национално издателство „Аз-буки“.

Швейцарско ножче от светлина*

Божана Христова – VII клас, II място, ОУ „П. Р. Славейков“ – Варна
Научен ръководител – Станимира Савова

Българите имат голям принос за развитието на човечеството. Наши учени са създали изобретения, без които днес не можем да си представим живота, като компютъра, въздушната възглавница, автоматичната скоростна кутия и др. За съжаление, много от тези открития са направени извън България.

Едно от откритията е въздушната възглавница. Инженер Асен Йорданов е един от най-продуктивните български изобретатели. През 1921 г. заминува за САЩ, където през 50-те години работи по сигурността в автомобилите и става един от създателите на въздушната възглавница. Инженер Йорданов е открител и на прародителя на телефонния секретар, телефонът Jordaphone. Той се оказва прекалено футуристичен за

онова време и няма финансов успех, но става основа за бъдещите разработки.

Прототипът на електронния ръчен часовник, излязъл на пазара под името Pulsar, е създаден от българския инженер Петър Петров. Той е считан за един от най-продуктивните изобретатели през втората половина на XX в. Негова е заслугата и за първата компютризирана система за измервания на замърсявания и за първия в света безжичен сърдечен монитор.

Голямо е значението на фотоелектричния ефект. Авторът му е акад. Георги Наджаков. Това дава начало на редица изобретения, като фотокопирната машина, безвакуумната телевизионна техника, запаметяващите устройства и др.

Но едно от най-великите български открития е първият компютър. Той е дело на Джон Атанасов. През март 1939 г., след като получава 690 долара от Университе-

та в Айова, за да осъществи идеята си, Джон Атанасов създава Atanasoff-Berry Computer.

Впечатли ме фактът, че българин е в топ 10 на сп. Science News за най-перспективни млади учени – Теньо Попминчев. Тази класация има за цел да покаже „учените, които ще направят следващите големи открития“. Постигнението, което нареди нашия учен в тази престижна класация, е създаденият от него уникален рентгенов лазер, който списанието определи като „швейцарско ножче от светлина“. Теньо, заедно с брат си Димитър, откриха нов метод в нелинейната оптика и го реализираха за първи път през 2015 г. като рентгенов лазер със свръххъпси импулси. Тяхното революционно откритие, направено в лаборатория в САЩ, може да намери приложение във фундаменталната наука и индустрията, нанотехнологиите, бъдещата наноелектроника, за създаване на следващата генерация свръхбързи микропроцесори и харддискове, за ранна диагностика на болести.

Пълно доказателство на XI Евклидова аксиома

Виктория Недялкова – VIII клас, II място, СУ „Максим Райкович“ – Дряново, обл. Габрово
Научен ръководител – Калина Ангелова

Найден Геров

Експерименталните и теоретичните методи във физиката са въведени в българските училища през XIX век. Учебници по опитна физика се използват в първите български гимназии от 1817 г. През далечната 1846 г. Найден Геров създава в Копривица първото самостоятелно българско класно училище. Това става и причина през 1849 г. да издаде първия български учебник по физика.

Учебната литература по физика у нас през епохата на Възраждането е пряко свързана с тази в Европа и Русия. Найден Геров е чувствена личност. Докато в половин Европа философи и физици отричат съществуването на атома, той пише, че всички тела се състоят от атоми. Геров е истински феномен по три причини – не е учил физика, а стопански науки в Одеса, но написва учебник по тази дисциплина. Не е учил филология, а създава речник в 6 тома. Не е следвал и дипломация, а 30 години е на дипломатическа служба. Найден Геров и ученикът му Йоаким Груев имат огромен принос за разпространението на физическите идеи у нас. Йоаким Груев прави два превода от немски на трудове по физика. Така до края на XIX в. физика в България се изучава по учебниците на пловдивските книжовници. В същото време, до края на столетието в САЩ няма учебник и превеждат този на А. Гано, който Йоаким Груев превежда 20 години по-рано.

Вторият учебник по физика написва Иван Гюзелев през 1874 г. Той е роден в Габрово на 24 юни 1844 г. Като малък е мъчялив и затворен, но силно ученолюбив. Когато Тодор

Бурмов постъпва като учител в Габрово, от дванайсет по-силни ученици той организира един повис курс, в който се преподават предметите всеобща история, алгебра, геометрия, физика, теория на словесността, френски и старогръцки. В този по-вис курс следва и Гюзелев. Показвайки добри познания, логическо мислене и критичност към изучаваните предмети, той постъпва чрез ходатайството на Т. Бурмов в Херсонската духовна семинария. През 1867 г., не проявяващ особено влечение към богословските науки, Гюзелев още същата година – вече като Априловски стипендиант, постъпва в Новорусийския университет в Одеса, където следва физика и математика. Завършва обучението си и се връща в родния си град, за да преподава. Но не се задоволява само с учителската си професия. Открива народен университет и театър при читалището. След Освобождението се преселва в София и става пръв помощник на проф. Марин Дринов при организиране на учебното ни дело. Умира на 6 октомври 1916 г., като оставя два недописани научни труда: „Пълно доказателство на XI Евклидова аксиома“ и „Абсолютното съзнание“ – опит за проникване в областта на обективния съзнателен свят.

*Есетата се публикуват със съкращения, заглавието е на редакцията